

**Stichting het Menasseh ben Israel Instituut voor joodse
sociaal-wetenschappelijke en cultuurhistorische studies**

Amsterdam

JAARREKENING 2018

Inhoud

Rapport	Blz.
Bestuursverslag	3
Jaarrekening 2018	
Balans per 31 december	8
Staat van baten en lasten	9
Toelichting balans	10
Toelichting staat van baten en lasten	11
Overige gegevens	
- Controleverklaring	13
Bijlage: verdeling kosten over infrastructuur en projecten	16

BESTUURSVERSLAG

Missie

Als Nederlands wetenschappelijk instituut voor Joodse Studies, levert het Menasseh ben Israel Instituut (MbiI) sinds 1996 met zijn activiteiten een waardevolle bijdrage aan zowel het algemene academische klimaat als het intellectuele joodse leven in Nederland. Deze activiteiten omvatten het opzetten en uitvoeren van (inter-) nationale onderzoeksprojecten, de organisatie van symposia en lezingen, de verzorging van wetenschappelijke publicaties en het bevorderen van nationale, internationale en interdisciplinaire samenwerking van onderzoekers op het gebied van Joodse Studies, onder meer door de samenwerking tussen de Universiteit van Amsterdam en het Joods Historisch Museum.

Participanten

Het instituut kent twee participanten: de Universiteit van Amsterdam en het Joods Historisch Museum. Deze participanten ondersteunen het instituut financieel en hebben zitting in het bestuur. Beide instellingen beslissen periodiek over continuering van deze steun. Momenteel is steun verzekerd tot 1-1-2022. Daarmee is het instituut een academisch samenwerkingsverband voor Joodse Studies tussen de Universiteit van Amsterdam en het Joods Historisch Museum. Het instituut bestaat uit een bestuur van momenteel vier leden, een bureau bestaande uit een directeur en een uitvoerend secretaris en een variërend aantal projectmedewerkers.

Bestuurssamenstelling per 31 december 2018

Mevrouw prof. dr. I.E. Zwiép, voorzitter
De heer prof. dr. E.G.L. Schrijver, secretaris-penningmeester
De heer mr. J.L. Davidson
De heer prof. dr. B.M.J. Wasserstein

Relevante nevenfuncties van bestuursleden

Prof. dr. I.E. Zwiép: Professor Hebreeuws en Joodse Studies, Universiteit van Amsterdam; voorzitter van het bestuur van de Stichting Vrienden Juda Palache Instituut; voorzitter Academische Commissie van de Levisson Stichting (rabbijnen opleiding voor progressief jodendom); voorzitter Academische Raad, Nederlands Israëlitisch Seminarium Amsterdam; lid International Advisory Board, Instituut voor Joodse Studiën, Universiteit Antwerpen; lid Wissenschaftliche Beirat van *Deutsch-Jüdische Autoren des 19. Jahrhunderts. Schriften zu Staat, Nation, Gesellschaft*; lid Adviesraad van Stichting Morasha; lid Adviesraad Amsterdam Symposium on the History of Food in the Low Countries; lid Wissenschaftliche Beirat van Amsterdam German Studies; lid Katz Center International Advisory Council, Philadelphia; lid Adviesraad onderzoeksgroep RELICS and Journal of Latin Cosmopolitanism and European Literatures, Universiteit Gent.

Prof. dr. E.G.L. Schrijver: Algemeen Directeur Joods Historisch Museum, Amsterdam; bijzonder hoogleraar met leeropdracht 'Geschiedenis van het Joodse Boek', Faculteit der Geesteswetenschappen, Universiteit van Amsterdam; conservator, Braginsky Collection of

Hebrew Manuscripts and Printed Books, Zürich, Zwitserland; JCSAX b.v., Haarlem, DGA; lid Bestuur Stichting Charlotte Salomon, Amsterdam; lid Bestuur Stichting Jacob Israël de Haan, Amsterdam; lid International Advisory Council, Museum of the Bible, Washington, USA; lid Wissenschaftlicher Beirat Jüdisches Museum Hohenems, Oostenrijk; general editor Encyclopedia of Jewish Book Cultures, Brill Publishers, Leiden; redactielid Amsterdam Studies in the Dutch Golden Age, Amsterdam University Press; lid Advisory board Quaerendo; a Journal Devoted to Manuscripts and Printed Books, Brill Publishers, Leiden.

Mr. J.L. Davidson: Vicevoorzitter Raad van Bestuur, Ernst & Young Nederland, Amsterdam; bestuurslid Stichting Turing Foundation; bestuurslid Stichting Amsterdammer helpt Amsterdammer, bestuurslid Bischoffsheim Stichting; bestuurslid Stichting Gan Hashalom

Prof. dr. B.M.J. Wasserstein: Harriet & Ulrich E. Meyer Professor Emeritus of Modern European Jewish History, University of Chicago.

Bureau

Dr. David Wertheim

directeur

Drs. Margreet Witvoet

uitvoerend secretaris

Bestuursleden ontvangen geen bezoldiging. Het Joods Historisch Museum is in het bestuur vertegenwoordigd door prof. dr. E.G.L. Schrijver, de Universiteit van Amsterdam is in het bestuur vertegenwoordigd door prof. dr. I.E. Zwiep. Prof. dr. B.M.J. Wasserstein en mr. J.L. Davidson hebben zitting in het bestuur als onafhankelijke bestuursleden.

Bestuurszaken

Naast het verzorgen van activiteiten en onderzoeksprojecten (zie activiteitenverslag) is in 2018 veel aandacht uitgegaan naar de lange-termijn-financiering van het instituut. Het instituut bekostigt zijn projecten door extern fondsen te werven. Het grootste gedeelte van de infrastructuur van Mbll wordt bekostigd door de participanten JHM en UvA. Toch is het instituut ook voor zijn infrastructuur gedeeltelijk afhankelijk van externe fondsenwerving (ongeveer €30.000,- jaarlijks). In het verleden kon dit worden bekostigd met een subsidie van de Rothschild Foundation Hanadiv Europe waar het Mbll van 2007 tot 2016 gebruik heeft kunnen maken. Omdat dit type subsidie is afgeschaft en vrijwel alle fondsen infrastructurele subsidies uitsluiten, is het instituut momenteel gedwongen om in te teren op het bestemmingsfonds. Op termijn kan het voortbestaan van het instituut daarmee in gevaar komen. Daarom beschouwen bestuur en directie het als de hoogste prioriteit om hier een oplossing voor te vinden. Met dat doel is het volgende ondernomen:

- Er zijn twee aanvragen gedaan bij de subsidieregeling erfpachttegoeden van de gemeente Amsterdam, met daarin een post voor coördinatiewerkzaamheden door Mbll.
- Er is een aanvraag gedaan voor een research network bij de Rothschild Foundation, met een post voor coördinatiewerkzaamheden van Mbll. Deze aanvraag is afgewezen.
- Er zijn gesprekken met de VU opgezet over een eventuele participatie van de VU in Mbll met bijbehorende financiële bijdrage. Deze gesprekken zijn nog gaande.
- Er zijn zo min mogelijk activiteiten ontplooid die niet extern gefinancierd konden worden en uit eigen vermogen van Mbll betaald moesten worden.
- Er zijn zo veel mogelijk activiteiten ontplooid waarbij het mogelijk was in de begroting een vergoeding op te nemen voor coördinatiewerkzaamheden van Mbll.
- Er is een eenmalige subsidie van Levi Lassen voor infrastructuur van €17.500 geworven.
- Het JHM heeft besloten de jaarlijkse subsidie met €10.000 te verhogen, met ingang van 2019 tot het einde van de subsidieperiode.

Het is gelukt genoeg middelen te vinden om de situatie minder acuut te maken, maar deze blijft zorgelijk. De lange termijnfinanciering zal in de toekomst nog steeds prioriteit moeten houden.

Leerstoelen

Het Menasseh ben Israel Instituut treedt op als rechtspersoon van twee aan de Universiteit van Amsterdam ingestelde leerstoelen op het gebied van joodse studies: de *bijzondere leerstoel Hedendaags Jodendom zijn Geschiedenis en Cultuur*, en de *bijzondere leerstoel Jiddisje Taal en Cultuur, in het bijzonder in Nederland*. Beide zijn momenteel vacant omdat er geen middelen beschikbaar zijn om deze leerstoelen in te vullen. Wel wordt er in het kader van de bijzondere leerstoel Jiddisje Taal en Cultuur nog een jaarlijks symposium georganiseerd. Het is de ambitie van het Instituut om zo snel als mogelijk weer ten minste een leerstoel joodse studies te laten bekleden. Met dat oogmerk is een aanvraag gedaan bij de subsidieregeling erfpachttegoeden van de gemeente Amsterdam, voor een leerstoel joodse studies aan de UvA en voor een leerstoel joodse studies aan de VU. De VU is hierbij betrokken in het kader van de gesprekken tot mogelijke participatie van de VU in Mbll. Ook is met dat oogmerk de Menasseh ben Israel Institute Chair for Jewish Studies ingesteld, in het kader waarvan elke twee jaar een hoogleraar uit de internationale top van de joodse studies naar Amsterdam komt voor lezingen en een collegeserie voor reguliere studenten aan de UvA. Prof. Steven Nadler is bereid gevonden om deze in 2019 te bekleden.

Activiteitenverslag

Onderzoeksprojecten:

In 2018 rondde het Mbll twee onderzoeksprojecten af:

- het ontsluiten van de lidmaatschapskaarten uit het archief van de Algemene Diamantbewerkersbond en het plaatsen van de kaarten in een online database zodat ze voor iedereen online toegankelijk en doorzoekbaar zijn. Dit project werd aangestuurd door het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis en het Mbll en uitgevoerd door vrijwilligers, via de site *Vele Handen*.
- het postdoc project *Intellectuals without borders: Haskalah and Wissenschaft des Judentums in the lives and oeuvre of Solomon Judah Löb Rapoport and Isaac Samuel Reggio*.

In 2018 liep één onderzoeksproject door:

- onderzoeksproject naar de provenance en de geschiedenis van de collectie van Ets Haim

Publieksevenementen:

- 18 mei 2018: *Symposium Racism, Antisemitism and Memory* (in samenwerking met o.a. het Joods Historisch Museum) naar aanleiding van de Nederlandse première van het toneelstuk "Anne and Emmett". Dit symposium bestond uit een lezing door Janet Langhart Cohen, een interview met Lois Pot-Mothershed, en een discussie tussen Evelien Gans en Wayne Modest, gemodererd door Emile Schrijver.
- 18 januari 2018: *12e Amsterdam Yiddish Symposium over Yiddish Modernism* met Marion Aptroot, Karolina Szymaniak, Allison Schachter en Efrat Gal-Ed
- 14 november 2018: *Symposium Halakha, Sharia and Secular Law* met Chaim N. Saiman, Jan Jaap de Ruiter en Ernst Hirsch Ballin
- 16 juli 2018: Tijdens het vierjaarlijkse congres van de European Association for Jewish Studies in Krakow organiseerde het Mbll een rondetafelgesprek over met als onderwerp: *Repackaging 'Jewish Literature' in Post-1945 Europe*, met een lezing van Vivian Liska en bijdragen van Irene Zwiep, Emile Schrijver en David Wertheim.

Publicaties

- De proceedings van het 11^e Amsterdam Yiddish Symposium, *Yiddish after 1945*, werden gepubliceerd en tijdens het 12^e symposium gepresenteerd.

Overige activiteiten

- 5 november 2018: Uitschrijving 15e Hartog Beemprijs voor een Nederlandse of Belgische masterscriptie (Nederlands of Engelstalig) over joodse geschiedenis en cultuur door een auteur onder de 35 jaar, voltooid na 15 september 2014.

Wetenschappelijke activiteiten David Wertheim (directeur Mbil)

Voordrachten:

22 mei 2018

Lezing over het boek *De Geschiedenis van de Joden in Nederland*, 11^e contactdag Joodse Studies van de Lage Landen, Instituut voor Joodse Studies, Antwerpen

5 oktober 2018

"De Geschiedenis van de Joden in Nederland.": Inleiding en hoofdstukken 1 en 2, HOVO college Universiteit Leiden, Leiden.

21 november 2018

Hoe joods was Spinoza? afdeling Zwolle/Overijssel van het Genootschap Nederland-Israël, Zwolle

Publicatie:

Recensie: Amos Morris-Reich and Dirk Rupnow, eds. Ideas of "Race" in the History of the Humanities. (New York, Palgrave, 2017) in: *History of the Humanities* Fall 2018, 407-9.

JAARREKENING 2018

BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde resultaatbestemming)

ACTIEF	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Vlottende activa		
Vorderingen	14.406	23.473
Rekening-courant Joods Historisch Museum	-9.868	-9.524
Liquide middelen	61.800	99.949
	<u>66.338</u>	<u>113.898</u>
 PASSIEF		
Bestemmingsfonds	<u>42.305</u>	<u>50.452</u>
 Kortlopende schulden		
Crediteuren	1.124	9.272
Belastingen en sociale premies	3.075	2.464
Overlopende passiva	19.777	51.680
Overige	58	29
	<u>24.034</u>	<u>63.445</u>
	<u>66.339</u>	<u>113.898</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Bijdrage Universiteit van Amsterdam	38.000	39.000
Bijdrage Joods Historisch Museum - infrastructuur	24.524	42.519
Bijdrage Rothschild Foundation Hanadiv Europe	29.546	33.486
Bijdrage St. Collectieve Maror-gelden Nederland	18.680	28.343
Stichting Levi Lassen	17.250	1.410
Bijdragen donateurs	640	0
Overige bijdragen	8.835	38.576
Inkomsten lezingen	675	514
Inkomsten publicaties	362	1.854
Totaal baten	<u><u>138.512</u></u>	<u><u>185.702</u></u>
LASTEN		
1 Personeel	118.245	130.424
2 Administratie	4.272	10.434
3 Wetenschappelijke activiteiten	18.303	54.531
4 Advies	5.841	7.351
Totaal lasten	<u><u>146.661</u></u>	<u><u>202.740</u></u>
SALDO	<u><u>-8.147</u></u>	<u><u>-17.038</u></u>

ALGEMEEN

Continuïteitsparagraaf

Naast het verzorgen van activiteiten en onderzoeksprojecten is in 2018 veel aandacht uitgegaan naar de lange termijn financiering van het instituut. Het instituut bekostigt zijn projecten door extern fondsen te werven. Het grootste gedeelte van de infrastructuur van MbII wordt bekostigd door de participanten JHM en UvA. Toch is het instituut ook voor zijn infrastructuur gedeeltelijk afhankelijk van externe fondsenwerving (ongeveer €30.000,- jaarlijks). In het verleden kon dit worden bekostigd met een subsidie van de Rothschild Foundation waar het MbII van 2007 tot 2016 gebruik heeft kunnen maken. Omdat deze subsidie is afgeschaft en vrijwel alle fondsen infrastructurale subsidies uitsluiten, is het instituut momenteel aangewezen om in te teren op het bestemmingsfonds. Op termijn kan het voortbestaan van het instituut daarmee in gevaar komen. Daarom beschouwen bestuur en directie het als de hoogste prioriteit om hier een oplossing voor te vinden. Vooralsnog is het gelukt genoeg middelen te vinden om de situatie minder acuut te maken, maar deze blijft zorgelijk. In 2018 zijn alleen activiteiten ontplooid als daar een externe financiering voor is ontvangen, zijn gesprekken opgezet om externe financiering en participatie te realiseren en is verhoging van de bijdrage door een van de vaste participanten toegezegd.

De lange-termijn-financiering zal in de toekomst nog steeds prioriteit moeten houden.

Vorderingen:	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Te ontvangen:		
Nog te ontvangen subsidies	4.883	15.788
Vooruitbetaalde kosten	0	836
Debiteuren	9.523	6.849
	<u><u>14.406</u></u>	<u><u>23.473</u></u>

Bestemmingsfonds

Stand op 1 januari	50.452	67.490
Saldo van baten en lasten boekjaar	-8.147	-17.038
Stand op 31 december	<u><u>42.305</u></u>	<u><u>50.452</u></u>

Het bestemmingsfonds wordt aangewend ten behoeve van de doelstelling van de stichting.

Overlopende passiva:

Vooruitontvangen:		
- bijdragen vanuit Maror-gelden Overheid	13.643	13.134
- bijdrage Rothschild Foundation Hanadive Europe	2.138	31.684
- diverse vooruitontvangen bijdragen	0	617
Te betalen kosten (vakantiegeld)	3.996	6.245
	<u><u>19.777</u></u>	<u><u>51.680</u></u>

Toelichting staat van baten en lasten

Specificatie lasten:	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
1 Personeel		
1.1 Brutosalarissen	101.760	112.657
1.2 Pensioenlasten	2.340	2.340
1.3 Sociale lasten	11.010	12.470
1.4 Kosten woon-werkverkeer	2.278	2.278
1.5 Honorarium salarisadministratie	857	679
Totaal personele lasten	<u>118.245</u>	<u>130.424</u>
<p>Het aantal werknemers (fte) bedroeg in 2018 gemiddeld 1,51 (2017: 2,63). Bestuursleden ontvangen geen bezoldiging.</p>		
2 Administratie		
2.1 Portokosten	0	607
2.2 Telefoon/email	963	868
2.3 Drukwerk & fotokopieën	0	448
2.4 Representatiekosten	602	2.725
2.5 Advertentiekosten	1.660	2.726
2.6 Overige administratiekosten	1.047	3.060
Totaal administratieve kosten	<u>4.272</u>	<u>10.434</u>
3 Wetenschappelijke activiteiten		
3.1 Drukkosten publicaties	1.267	5.495
3.2 Diverse kosten	600	7.345
3.3 Reis- en verblijfkosten	6.700	14.647
3.4 Honoraria	9.736	27.044
Totaal kosten wetenschappelijke activiteiten	<u>18.303</u>	<u>54.531</u>
4 Advies		
4.1 Advieskosten (accountant, vertaler e.a.)	5.841	7.351
Totaal advieskosten	<u>5.841</u>	<u>7.351</u>

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Amstelveen, 19 juni 2019

Ref: AAB/190198

Aan: het bestuur van Stichting het Menasseh ben Israel Instituut voor joodse sociaal-wetenschappelijke en cultuurhistorische studies

A. Verklaring over de jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting het Menasseh ben Israel Instituut voor joodse sociaal-wetenschappelijke en cultuurhistorische studies te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting het Menasseh ben Israel Instituut voor joodse sociaal-wetenschappelijke en cultuurhistorische studies per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de door het bestuur gekozen grondslagen voor financiële verslaggeving zoals beschreven in de jaarrekening van de stichting.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting het Menasseh ben Israel Instituut voor joodse sociaal-wetenschappelijke en cultuurhistorische studies zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiële onzekerheid over de continuïteit

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'grondslagen van waardering en resultaatbepaling' in de toelichting van de jaarrekening op bladzijde 10, waarin uiteengezet is dat de continuïteit van de Stichting op basis van de liquiditeits- en vermogenspositie ultimo 2018 en de toekomstige financiering van de infrastructuur van de stichtingsactiviteiten onzeker is. Het bestuur heeft kostenbesparende maatregelen genomen en is bezig met additionele financiering voor de langere termijn financiering van de infrastructuur van de stichting om haar continuïteit te waarborgen. De condities zoals beschreven in het onderdeel 'grondslagen van waardering en resultaatbepaling' in de toelichting van de jaarrekening duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gereede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de Stichting. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Verklaring over de in het rapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het rapport andere informatie, die bestaat uit: bestuursverslag; overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie: met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat; alle informatie bevat die op grond van in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag en de overige gegevens in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaaf zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Hoogachtend,

Amsterdamsche Accountants & Belastingadviseurs B.V.

Wg.

Drs. V. Renes RA

Bijlage: verdeling kosten over infrastructuur en projecten - 2018

	<u>Lasten</u>	<u>Baten</u>	<u>Saldo</u>
	€	€	€
Infrastructuur	88.173	75.250	-12.923
Projecten			
Leerstoel Jiddisj: symposium en publicatie	4.953	4.953	0
Cahiers/donateurs	66	775	709
Symposia, lezingenseries	2.596	4.117	1.520
Onderzoeksprojecten	50.872	53.417	2.545
Totaal: saldooverlies	<u><u>146.660</u></u>	<u><u>137.737</u></u>	<u><u>-8.148</u></u>